

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на чотири роки . . . 20 пер.
в рік . . . 10 пер.
на чверть року . . . 5 пер.
на місяць . . . 170 пер.

За границею:

на рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Єдине число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вареш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми сердце і віра руска.» — В Русладових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає слідше напередніе застережене.—

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Бувший посол Паріш про новий парламент.

(X) Про теперішню держ. раду по являють ся від часу до часу не лише зпоміж самих нових послів голоси, але також зпоза парламенту. Бувший посол Паріш, оден з найвизначнійших зпоміж чеської великої власности, оповістив в пражській Union (давня Politik) цікаву розвілку про парламент, в котрім не багато проявило ся сподіваного по нім «почуваня одвічальности і державної свідомости». Навіть цловоторговий договір з Угорщиною переведено лише дорогою наглою внесеною. Парляментови не достає спомоги до роботи, як і до сильної опозиції. Походить то звідсіля, позаяк до нового парламенту перенесено давню систему, щоби не допускати до розвитку сторонництва.

Через те, каже Паріш, стаємо дуже близько перед первісним лихом десятилітньої недолі в Австрії. Наколи правительство бажає одобрити злуку сторонництва в більшість, то повинно оно відсеї парламентарної більшости мати забезпеченя, що она переведе ті закони і покрий парламентарно ті правительственні розпорядки, задля яких злучило ся правительство з більшістю. Се так само ясне, як в житю взагалі кожде право вкладає також певні обовязки.

Чи се у нас можливе? — питає Паріш. Чи ми не поучені подіями, що в Австрії неможлива є більшість, що тут має значінє «право меншости», що параграфи регуляміну і звичаєве право спинають всяку правильну роботу парламентарну? Як може правительство відважити ся до злуки із сторонництвами, скоро оно знає, що се викличе найзавзятішу обструкцію. Новий парламент наїхав на ту саму скелю, о яку розбив ся куріяльний парламент. Неможливість рішаня в парламенті ухвалами більшости, скоро се рішене не припаде до вводи завзятій меншости, відбирає всяку спомогу парламентарної роботи. По тисяч разів уже гонорено про се в Австрії, десятилітній досвід потвердив се, а мамо того не кажать ся близше забрати ся до сеї справи. Регулямін, котрий подає незначні постанови для лекшої полагоди справ, став для парламенту непоборимою перепорою. Правительства жертвували вже мільони і мільони, щоби на короткий час видобути ся з того положеня, але не помогло нічого, знов виступала обструкція, поки а важкого оружя в завзятій

боротьбі не переміниза ся в щоденщину в парламенті. Коли минувшого року задля виборчої реформи розбудив ся великий рух народний, то се було великою легкодушністю, що сего великого руху не запряжено до зміни регуляміну, лише збуто се дешевою фразою про «почуванє одвічальности і державну свідомість». Нині проминула щаслива хвиля, а коли везеж таки приступають до конечної зміни, то тим труднійше буде можна її перевести, позаяк параграфи сего регуляміну обкрутили ся якимсь мітом неначе повією. Они нібито мають охороняти і забезпечувати ествованє народностей. З найбільшою рішучістю заявляють представники поодиноких народностей, що они за нічо в світі не дадуть собі з рук видерти оружя обструкції, як довго не полагожені національні спори. А як раз регулямін стоїть перепорою полагоді національних спорів, позаяк ся полагода спорів може буті лише вислідом порозуміння і обоїльничих уступок. А як раз там, де такі уступки стають конечністю, там обструкція дає послам оружє в руки, так що навіть найрозумнійші будуть приневолені піддати ся загорільцям, котрі хотять в національній боротьбі покористувати ся останним парламентарним способом. Колиб з виборчою реформою було похоронено обструкцію з куріяльним парламентом, тоді новий парламент народний мав би вигляди успішної розвязки національних питань. А так національна боротьба буде спиняти зміну регуляміну, а регулямін полагоду національних спорів.

Перед сею загадкою стоїть новий парламент, а єму грозить се такою погибелю як старому парламентови.

Коли перед 18 місяцями автор сих стрічок звертав бачність на се, що з виборчою реформою самою виграє ся останню карту, не вигравши гри; що виборча реформа творить лише останній камінь у великій реформі, яка повинна в собі містити національну угоду, реформу регуляміну і виборчу реформу, але тамті дні дальні може занедбати, — тоді вважали єго ворогом народу і вказували гордо на почуванє одвічальности і державну свідомість, яку доперва відкрито. Нині стали сі питання труднійшими до розвязки, як перед тим, бо нема вже нічого, чим можна би пособити сим реформам. Так стоїмо при кінци сесії нового парламенту з вельми сумними почуванями, сумними, позаяк ті реформи стали тепер труднійшими, як коли небудь.

Де нас ведуть?*)

(З кругів духовенства).

Якими підлими клеветами кормлять нинішні часописи наш нарід і то часописи, що почувають ся до задачі бути проводирами народної ідеї, для котрих кождий инший напрям, кожда инша гадка, хочби й як розсудна, однак не підчинена напрямови «Діла» і «Свободи» уважавсь зрадою народної справи, най послужить яко доказ статя «Свободи» ч. 54 з дня 26. грудня м. р. п. з.: «Клерикальні кертиці». В тій статі «Свобода» посввячує аж при стовпці яко перестрогу народови перед грізною небезпекою клерикалізму, а робить вона вражінє, що панове зі «Свободи» не мають найменшого понятя о Церкві католицкій та єї організації.

Ось в який спосіб толкують наші редактори «Свободи» сей клерикалізм: «Клерикалізм, пишуть, то є така політична думка, що вся політика і весь лад в краю повинні йти так, як каже виспа власть церковна, особливо, як каже папська власть з Риму. Хто признає таку засаду в політиці, той є клерикал, чи він свьіцкий, чи свьіщеник. Але є чимало таких свьіщеників, котрі в політиці не кермують ся наказами з Риму, лише добром рідного народу і ті свьіщеники не є клерикалами».

Чи такий клерикалізм єствоє, чи він є можливий і чи він згідний з засадами св. Церкви? На то може відповісти кождий християнин-католик, хоч трохи обізнаний з засадами катехізму, бо аж надто знаною є річю, що до ряду Церкви відносять ся справи чисто духовної природи, а справи політично-народні не підлягають зовсім зарядови Церкви, хиба в случаю, коли право політично-социальне оказує ся в своїх наслідках шкідливе для св. віри, або християнської моралі, тоді Церква, яко інституція Божа, маюча поручений від Бога нагляд над цілостію св. віри і старанє про спасенє душ, а обовязана боронити свого права і вступити рішугу проти такого безправства. З того ясно, що накидуванє властями церковними якихсь напрямів чисто політичних спротивляєсь засаді і цілі Церкви і тим самим в практиці є неможливе і яко таке єствовати не може. Отже клерикалізм такий, яким єго представляє «Свобода», є чистою уявою панів редакторів, а дефініція єго, висше наведена зі «Свободи», така невмісна і кошлява, могла зродитись хиба в дуже ігнорантній голові.

Так з дефініції, як з доказів загально з цілої статі ясно пробиває ся, що панам зі «Свободи» не розходить ся о пересторогу народу, ані о правдиве єго добро, а лише пробиваєсь ненависть до

*) В справі обговореній нами в ч. 286 надіслано нам з кругів духовенства замітки, котрі задля великої ваги сеї справи ту поміщуємо. — *Ред. Русл.*

католицької віри, до Церкви, ненависть покрита плащиком патріотизму. У тих панів кожний добрий християнин-католик, що відважно в житті кермує засадами віри Христової, є вже для них небезпечний, або що найменше підозрілий. Тому вони хочуть відказати їм всяку можливість так любови власного народу, як і праці для його добра і з тої причини своїми брехливими перестрогами стремлять всіма силами до того, щоби вирвати віру народові, згнобити кожний сильніший об'яв віри католицької, та не допустити до сего об'яву. Зміст таких статей, вимірених проти християн-католиків, нічим не різнять ся від статей соціалістичних часописів. Всюди в них панує оден дух, одна гадка, одна ціль, борба проти св. віри, проти Церкви. Гадка така «Свободи» et. comr. соціалістів скриваєсь під покривкою шумного патріотизму, бо инакше не трафила би до серця щиро віруючого руського селянина.

То що ми дотепер сказали збиваючи встановлені такої партії клерикальної, яку і в який спосіб дефініює «Свобода», вказує також ясно безосновність всіх аргументів і висновків «Свободи», «що партія та є фарисейська, назадняцька, самолюбна» і т. п. Все те не має жадної стійності, як також і всі інсинуації, сміло можна сказати, підло підсунані нашим єпископам, себто, що вони впроваджують політику клерикальну, тим самим ведуть нарід до згуби. Висновки ті не тільки нестійні і невмісні, але і смішні, бо коли така партія, як старали ся ми доказати, не є можлива і не встпує, то і її прикмети, не тільки що не встпують, але не є можливі до встановлення.

Коли однак «Свобода» має на гадці не уявлених клерикалів і їх таку неможливу політику, але всіх щирих католиків, що ясно слідує зі змісту сеї статі, то прикмети фарисейства, назадняцтва, самолюбства та ворожнечі радше можна приписати «Свободі», бо справді по фарисейски воно поступає, прикриваючись патріотизмом і добром загалу, а виступаючи проти св. віри і Церкви, котра яко інституція Божа основана на любови ближнього, не може противити ей сама собі, свій засаді і ворожо виступати проти сеї любови.

«Свобода» є і назадняцькою, закидаючи вірі Христовій вороже успособлене до всякого свобідного поступу, а тим самим ставить перепону до сего свобідного розвитку поступу шляхотнійшої часті чоловіка, якою є душа і хотілаб підчиняти всяку гадку, всяке змагане своїм неможливим ніколи до здійсненя мріям соціалістичним. Чи ж се не є назадняцтвом і то назадняцтвом підшитим самолюбством, яке «Свобода» стараєсь приписати християнам-католикам? Ворожнечою є «Свобода» також в чималім степени, бо кожний розумний чоловік, дивлячись об'єктивно на віру католицьку і знаючи її засади, мусить признати, що одна тільки та віра має в собі ту велику, жизнену силу лучити нарід в одну цілість, виробляти характери стійні і непохиті та шляхотні, підносити нарід морально, опираючись на етиці християнській, вести як до пізнання правдивого добра і вказувати найневійші дороги до осягненя сего добра. Віра є основою солідарності в змаганю не лише добра душевного, але і добра та гаразду народно-суспільного. Хто проте старає ся вирвати віру зі серця народу, хто виступає проти сеї віри, як «Свобода», сей справді може назватись ворогом доброї справи народної, впроваджуючи елементи розкладу єдності і тим самим понижаючи уровень моральності народу. Аргументи «Свободи», начеби католицизм сів ненависть до наших братів-Русинів православних не має жадної стійності, бо католицизм ви-

ступає лише проти православія яко такого, добачаючи в нім не лише фальшиву підставу віри, але також те, що православіє своїм консерватизмом є найбільшою перепону до свобідного розвитку не тільки духовного, але і політично-суспільного. Коли проте католицизм виступає проти православія, задивляючись на него в такий спосіб, то се не є доказом ненависти его до Русинів православних, але навпаки, се є доказом найщирішої любови для них.

Як смішним є проте і висновок «Свободи», що «Поляк-католик близький є Русини католики, чим Русин православний». Бо справді, хоч сего ніхто не заперечить, що на точці віри близьким є вправді чи Поляк, чи Німець католик Русини католики, то однак сам розум чейже каже, що на точці народности найбільшими нашими братами є Русини-православні. Таке помішане віри з ідеєю народности і надужите его може хіба лучити ся в «Свободі» і туманити непросвічений нарід. Бо чейже панове зі «Свободи» повинні о тім добре знати, що віра не може бути спеціальна ані руска, ані польська, ані німецька і т. д. але одна тільки в своїй цілості Христова. На щастє голос «Свободи» не є голосом за галу руського народу, іно гуртка, який накидає ся на проводирів народова, бо инакше сумна та невідрадна чекалаб будучина наш нарід, упадок моралі, упадок родин і що за тим йде, цілковитий занепад народу.

Злобні видумки д-ра Івана Франка.

Написав
Іван Верхратский.

(Дальше).

Даючи до редакції Л. Н. В., я згодив ся на зміну правопису, до котрої я взагалі меншу привязую вагу пр. місто: его, ему — його, йому і пр. Повволив я зміни робити але жадні інші. Тим часом п. Іван Франко не лише тих змін позволив собі, але і декотрі інші. І так приміром місто молодий пан junger Herr всюди поклав пан и ч, не знаючи, що в угорско-руськїм «панич» зовсім не уживає ся. Тим способом багато уяв локальному говору. Було вже зроблене, знов все перемінати, то-б стояло багато часу; тому хоть се трохи було зроблено не влад, не так як я хотів, я пристав. В драмі Der Tag. Drama in vier Aufzügen von Stefan Vacano. Berlin. 1901 на стор. 1. на переді в надписи находимо: „Es sind stolzeschöne Physiognomien darunter, aber auch seltsam komisch anzusehende und sie sind durchwegs in Posen abgebildet“. Posen значить Познань, я так і перетолкував; але п. Іван Франко замітив, що ему здає ся, мабуть Posen тут значить Прешбург. Я не причуваючи нічого злого, позволив ему послідити (чого тепер жалую) і в разі, коли б справді се було Прешбург, поправити. Однакож опісля в коректі я тоє місце ще раз прочитав в оригіналі і пізнав, що Posen тут не значить жадного міста, ні Познаня, ні Прешбурга, а пози або постави, тому я перемінив так. „Між портретами, що змальовані майже всі в позах, видно горді, гарні фізіогномії, але подекуди і чудернацькі, настобурчені; понайбільше з великими усами“, (гл. Літературно-Науковий Вістник. Книжка XI. За падолист 1901 року, стор. 201 і особний відбиток стор. 10, стих 5—7). Тим часом 1905 р. розказує п. Іван Франко про місто Posen (!), котрого в цілій драмі нема*, і подає фальшивий рік виданя тої драми: 1901, а за разом місто сторони про біл, що розуміє ся значно утрудняє тому, хтоби хотів сам дослідити*). Так не причинив ся нічим до доброго діла, сам же набрехав доволі. Справді чисто франківський спосіб!

Які то «помилки» я позволив ему попра-

вити, не подав п. Іван Франко, я про жадні помилки не знаю. Лишень ему маю завдячити, що Гейза він слідуєчи дуже «певному» чоловікови, «поправив» на «Гейжа» і я дотерва в відбитку неточність поправив.

При кінци облудно і зухвало твердить п. Іван Франко: «ваш противник не злякаєть ся, чесно достоїть вам кроку і дасть відповідь на ваші закиди», що «він вимете по змозі стухлятину, фарисейство, заскоруслость та надуте неучтво з тих інституцій, що повинні бути храмом чистої наукової праці та безоглядного служеня правді й розвоєви нашого народа».

Що «противник» не злякає ся, що він чесно (?) достоїть кроку і дасть свою «учену» відповідь на всі наші закиди, завинувши ся в плякат з напасом: «Що таке Іван Дастова Русь?» Шейковського 1880, про те ми і не сомніваєм ся. Такому «чесному» правдолюбю, як п. Іван Франко се можливе; однакож не віримо, щоби люде справедливі і тямучі ему повірили.

Впрочім він «по змозі» причинив ся до усуненя «стухлятини» і «заскоруслость», розуміє ся, яко «совісний» чоловік з чисто «наукових» причин. І так я подав до Наукового Товариства ім. Шевченка о випечатанє висшого курсу «Зоології». Зоологію ту я писав 4 роки (1900 - 1903), всего на 100 аркушів друку викінчаючи перед всім дуже старанно термінологію і номенклатуру. Довго над тим раджено, та ухвалено наперед дати зоологію до оцінки. Протягнуло ся се до весни 1894 року. По одержаню оцінки скликано виділ і ухвалено печатанє зоології. Ухвала була, та до виконаня тої ухвали далеко. Небавом знов скликано і ще раз порушено справу мові «Зоології». Тим часом обробив більшу часть членів п. Іван Франко. І так почали панове виділовці говорити: печатанє «Зоології» стояло б 20.000 золотих т. є. 40.000 корон, а зоологія буде за 10 літ перестаріла (!). Так богато видати товариство не може. Печатанє «Зоології» вже ухвалене знов взято під об'яду і знесено «для браку фондів». Так ухвалили панове, що самі на зоології не розуміють ся і послугували ся аргументами не своїми а їм злосливо підданими, при тім зовсім фальшивими Товариство, що має власну печатню, печатанє одного великого аркуша в 1000 примірниках стояло б не більше 20 золотих або 40 корон; отож 100 аркушів стояло б 2.000 зол. або 4.000 корон, кліші до 500 зол. або 1.000 кор., але числім вже разом кругло за цілу книжку 3.000 золотих або 6.000 корон; коректу від аркуша числю лише 20 золотих, разом за 100 арк. 2.000 зол. — разом з печатанєм: 3.000 + 2.000 = 5.000 золот. або 10.000 корон, т. є. одну четвєртин у того, що противники навели (40.000 корон!), щоб не допустити до печатаня зоології. Смішним заміт, що за 10 літ моя зоологія буде вже «перестаріла». Як би так мізковати, тоби властиво жадної книжки наукової не видавати, бо о кожній науці дасть ся тото сказати, що за 10 літ буде дещо в ній змінене. Щодо термінології і номенклатури моя зоологія має тим більшу стійність, що опертана людодів підставі, а тої не стратять ніяк за 10 а навіть за 100 років. Що до річи то зміни, які настануть за 10 років, такі можуть бути незначні, що книжка через те не стратить на вартости, коли написана добре, то і по 50 роках буде мати свою стійність. По 10 роках перестаріти ся може хіба який підручник шкільний, але не тратити вартости діло наукове. Ото ж всі аргументи приведені против мові зоології лишень соромом стають для тих людей, що заєдно балакають про «український університет» і в сей «сердечний» спосіб беруть ся підпомагати до тої цілі.

Впрочім тямити належить, що моя зоологія в тім обемі у нас перша. В разі випечатаня она поділила-б ся на дві части, кожда по 5 зол. або 10 кор. Ціла зоологія стояла б про те 10 золотих або 20 корон; цілий наклад спроданий виносив би 1.000 × 10 зол. = 10.000 золотих або 20.000 корон (не числячи рабату). Розпродаж цілого діла шла би не скоро, а можна би числити на яких 50 літ,

В кождім случаю страти материяльної для товариства не було би ніякої. Належить також і про се згадати, що Наукове Товариство ім. Шевченка печатаючи наукові видання на пр. Збірники етнографічні ледво чи може числити на сильніший відбор книжок публікою т. є. мусить тратити, а здає ся нам на ті книжки більше тратить, ніж би в найгіршим случаю уронила на «Зоології», котра, хоть і проведена науково, таки більше займає загаль образований людей, тим паче, що увзглядає крім важніших річей заграничних, головню нашу краєві звірята. До поострення читателів служать впрочім і ритовини виконані совісно.

Если мені за жита не удасть ся випечатати зоології (в 62. році і діткнений тепер тяжкою хворобою, надію не можу мати велику), то ціла моя праця змарнує ся. Могла б вправді печатати ся книжка тота по моїй смерті, однак єї випечатане стоялоб тогді далеко більше а з досвіду відомо, як звичайно посмертні видання бувають видавані. Одмова виділу Наук. Товариства ім. Шевченка печатати висший курс зоології се справди велика заслуга певних панів для українського університету і для цілої нашої літератури, а треба еще зауважити, що термінологія і номенклатура природописна найчисленніша і трохи чи не найтрудніша.

(Дальше буде).

*) Posen, Познань. — Прешбург нім. Pressburg або Presburg, слов. Prespurk, угорск. Pozsony, лат. Posonium. I. V.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— Календар. В неділю: руско-кат.: Юмучев, в Криті; римо-кат.: Емілії. — В понеділок: руско-кат.: Навеч. Різдва Христ., Евг.; римо-кат.: *Трех Кор.*; — Ві второк: руско-кат.: *Різдво Христ.*; римо-кат.: Валентина.

— Для Львовян. Порядок Богослужень в святий празник Рождества Христового в 1-ій міській церкві Успенія Пресвятої Діви у Львові: В понеділок 6. січня Навечеріє Рождества Христового: о год. 6. рано Утрень, о год. 9. рано Часи царські, о год. 11. рано св. Літургія св. Василя Великого з Вечірнею. — Ві второк 7. січня Рождество Христове: о год. 4. рано Повечеріє Велике з Литією, Утрень і наука, о год. 6. рано читана служба Божа, о год. 10. рано торжественна служба Божа спі-

вана з проповідію, о год. 11^{1/2} рано читана служба Божа в каплиці, о год. 4. по полудни Велика Вечірня і Акафіст. — В середу 8. січня Собор Пр. Д. Марії. — В четвер 9. січня св. ВМЧ. Стефана як звичайно в неділю с. з: о год. 6. рано Утрень, читана служба Божа і наука, о год. 10. рано служба Божа співана і проповідь, о год. 11^{1/2} рано служба Божа читана в каплиці, о год. 4. по полудни Вечірня і Акафіст.

— Підручник для гри на кобзі складає відомий бандурист і кобзар Гнат Хоткевич. В підручнику буде зложена теоретична основа гри на сім інструменті й практичні вказівки, з яких можна навчитись володіти кобзою.

— Літературно-артистичне товариство, як повідомляє «Подолія», недавно заснувало ся в м. Винниці.

— В городській бібліотеці в Києві утворено окремих український відділ.

— Сільську прогімнацію отворено в селі Нова Маячка в Таврії (країна між Дніпром а Кримом). Отворенем прогімнації завало ся уділове тов о, в якім оден уділ вносить 100 рублів. До прогімнації, отвореної 17. жовтня 1907, вписало ся до двох клас 99 учеників.

— Виріб цементових дахівок. З того приводу, що кравчий сойм ухвалив закон о примусовім огнетревалім криту дахів, а закон вже санкціонований, увійшов в жите з днем 7. липня 1907 р., вносити можна напевно, що буде великий попит за огнетревалими матеріялами на дахи, а відомо, що чим більший попит за якимсь артикулом, тим більше ціна йде в гору. Тому що в Німеччині вже від 1860. року виробляють цементову дахівку і від того часу до тепер дослїдили на тім поли все, що під зглядом механічним і хемічним дало ся дослїдити і ведуть той промисл нині вже на велику скалю, видко, що і ми можемо з того користати і робити собі огнетревалі дахи навіть в кождім селі, де знаходить ся до того потрібний матеріял. Голова стрийської філії «Просьвіти», Вп. др. Евг. Олесянський, пробуваючи свого часу в Німеччині, звернув увагу на фабрикацію цементових дахівок, а щоби справу ближше розсїдити, вислано коштом філії «Просьвіти» стрийської підписаного до Німеччини, який научив ся того, промислу. Тому, що до виробу цементових дахівок є багато ріжних машин всілякої конструкції потрібних і то навіть дуже дорогих, а маловартних, філія «Просьвіти» в Стрию по пертрактації з ріжними фабриками, зробила умову з одною фірмою в Німеччині (взяла заступство на Галачину), яка доставляє для товариства машини дуже добрі, а відповідно до ціни і якості машин інших фірм, не дорогі. Одна така машина з 500 формами залізними, впрядом до паріжників (гусаків) з 10 формами і всіми потрібними до того додатками коштує около

1300 К уже з цюм і пересилкою, залежить від того, чи дальше або ближше йде залізницею. Є і дешевші машини, але нічого не варта, скоро нищать ся (бо є з ляного заліза) і не дають ся направити; знов є дорогші, що коштують одна около 2400 К і більше. Через філію тов. «Просьвіти» в Стрию замовлені машини є цілі залізні, а части, що терплять найбільше від тертя, є з беземерскої стали. Хто хоче мати добру, а не дорогу машину і всі потрібні в тім ділі інформації, може звернути ся з повним довірем до філії Тов. «Просьвіти» в Стрию. Кождий може научити ся в нашій дахівкарні в Стрию, виробляти дахівку протягом 3 до 5 днів. Утримане своє. Хто не може 1300 корон дати нараз, той може дати лиш половину зараз при замовленю, а другу половину забезпечує векслем до 6 місяців платним підписаним маючими людьми. За готівку даємо 3 процент (опусту). — До фабрикації дахівок треба: 1) не провівного будинку (около 20 м² на одну машину) який би в зимі можна ogrівати (тепло не менше як 4° Ц), комната мешкальна має звичайно 16° Ц. 2) Стара облїплена стайня, або хата, котру має ся уже розбирати, така надає ся до того найліпше і можна еще в ній пару літ робити. 3) Піску річного або з землі добутого чисто, без намулу і інших домішок, 4) оливи мінеральної (1 кг. коштує під 20 до 30 сотиків) і 5) портландского цементу (бочка 200 кг. коштує 11.40 до 11.70 К, а се залежить від того, чи дальша або близьша дорога від фабрики). Найтанше єсть купувати цемент цілими вагонами (50 бочок а 200 кг. йде до одного вагону, а з одного вагону цементу можна зробити 13 до 14 тисяч дахівок). На однім варстаті робить ся денно около 200 штук дахівок в замі, а в літі 250 і більше. До одного варстату треба 1 робітника і одного помічника, але помічник при однім варстаті напів дармує. Найліпше уживати до двох варстатів одного помічника, а двох робітників. В Німеччині оден помічник обслуґує 3 варстата. Дахівку можна виробляти в ріжних красках, уживає ся до того спеціальних красок, котрі з правила суть досить дорогі, без жадної краски, (сиві) суть також дуже добрі і таких найбільше виробляє ся. На 1 квадратний метер йде 14—15 дахівок, залежить від моделю, який собі хто вибере при закупні машини. Продукція 1000 штук дахівок коштує від 65 до 75 К, а продає ся від 100 до 110 К. Залежить то від ріжних обставин місцевих, чи дахівка фарбована або ні, чи робітник танший або дорожший, чи пісок і стация залізнична дальше або ближше і пр. Приміром в Стрию коштує 1 кубічний метер піску (добра фіра) 3 К 20 с, а за роботу від 100 штук дахівок платить ся 1 К 60 с. На селі інтерес добрий, свої люди самі у себе заробляють, відбирате-

Материяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 108.

Лист Гр. Воробкевича до Олекс. Барвінського. В Львові дня 13. Октобрія, 1868.

Високоповажасмій Господане и друже мій любезній!

Даруйте мені мою небалість, що так довгий час мовчав ємь и не відзевав ємь ся до вась, чимало причинь тому було! Головнішою були гости буковинські, котрі ме через 2. неділі недопустили, где що тихо подумати и написати; ходити сь ними по місті, до театру, вь городи, не обходимимь стало; та ажь теперь оддохнувши трохи, хоцу написати до вась скілка стрічківь. Небагато мій друже, бо дуже тупо випливають мої мисли, чорг зна чему. Оть благодарю вась за вашу память для мене, за вашу жертву, кошту приносити вь вашімь дорогімь часі,

писучи до мене, и прошу вась завжди приконанімь бути, шо найщирійші чувства пликасть для вась

Гр. Воробкевич.

Ч. 109.

З листу до брата Ізидора, 14. XI. 1868.

(Переклад з німецького). „Я займаю ся лектурою і рідко коли виходжу, хиба щоб троха перейти ся. Місто Львів не має для мене жадної принади. На кождім місці видко ту саму противну польську надутість і гордовитість і я, коли тільки побачу польське товариство, зараз нагадую собі чесного лицаря з Манки, бо між народами Европи Польки є Дон Кіхотом разом з его борбами і нещасливими пригодами, але без его пересьвідчення, що нарешті побідить“.

З дневника 18. падолиста 1868.

Утворило ся руське товариство „Просьвіта“ и запрошували мене до виділу уступити, но страхаюся наріканя оть моихь неро-

зумнихь и немогущихь розрѣзнити чисту річ оть ничистои наставниківь.

З дневника 15. грудня 1868.

(Переклад). Може перед тижнем отворено руське товариство „Просьвіта“. Я вписав ся в члени. Юрист Січинський говорив на зборах найліпше.

З листу Гр. В. до Із. В., 14. XII. 1868.

(Переклад). „Мені поводить ся у Львові незле, тільки живу дуже самотою, не відвідую нікого, лише десь колись ходжу на оперу. До складаня поезий також не маю настрою, або красше сказати, я за лїнвий то списувати, шо після мого глибокого пересьвідчення не буде ні риба ні мясо, ні поезия ні проза. Проте я ще не втратив усеї віри в себе і скоро тільки подужаю із своєї розсіяности і лїнвства, займу ся поважніше літературою.“

Поки що читаю безнастанно, збираю відомости з поля західної історії і літератури

Я відмовив формально бути виділовим нового товариства „Просьвіти“, але вписав ся членом товариства. Дуже мене намовляли, але я Тобі на втіху виявив у тім випадку богато рішучости.

лі не потребують далеко їхати і через дальший транспорт не наражають ся на страти через потовчене дахівки. Хто робить тільки на продаж (а є вже такі спекулянти), то дає за мало цементу або мішає гіпсу (бо дешевий) аби собі богато заробити, а тому дахівка є слаба. На одну міру цементу дає ся 3—4 міри піску. Щоби дахівка була дуже добра, треба на 1 часть цементу дати 2 части піску сіяного, то є: одну бочку цементу перемішати треба з двома бочками піску. Задлятого старайте ся добрий товар самі собі зробити, нехай наш гріш і зиск вістане у нас самих. По всякі інформації просимо звертати ся з повним довірєм впрост на адресу: Михайло Тюн в Стрию, улица Магазинова ч. 43. — Від Виділу філії „Просвіти“ в Стрию.

— **Зима.** Вчешної п'ятниці був сеї зими найбільший мороз. Термомір показував —19° Ц, але на вітрі було поверх 20 степенів. Ніч мсров дещо попустив, а цілий ранок мете свігом. В полудне виглянуло на часочок сонечко з поза хмар, а потім падав сніг даліше.

— **Смерть через суггестію.** Учені займали ся нераз питанням, чи можливо є вмовити в кого смерть. Один з американських університетів рішив справу і притакнув на то питання. Якомусь засудженому на смерть сказано, що не убують єго електричною, але помре без болю, наслідком упливу крові в отворених бючок. Засуджений пристав на то. Єго посаджено на вигіднім фотелі, завязано очі і привязано руки до поруч ремінцями, до яких прикріплені були рурки з теплою водою. Лікар заповів голодно, що отворить бючки і тупим боком ножика потягнув по руках, вдаючи, що перетинає бючки. Рівночасно з рурок сливала тепла вода, а засудженому здавало ся, що то єго власна кров сливає. Що хвиля лікарі міряли теплоту тіла і голосно стверджували мнимий убуток теплоти. Коли в кінці по 20 мінутах почали немовто міряти витеклу кров, серце засудженого почало бити о половину слабше, а по дальших 30 мінутах зовсім перестало бити. Всякі заходи повернення засудженого до життя показали ся марними. По двох днях тіло почало розкладати ся, що було ознакою дійсної смерті. Так бодай пишуть американські часописи.

— **Переселення.** „Осв. Бюро“ повідомляє, що в томському районі за 1907 рік призначено для переселенців 1,811,000 десятин землі, з якої зроблено 624 наділи, 173 хутори та 29 прирізок загалом на 105,358 душ. Тепер усі наділи віддано тим переселенцям, що осілись там раніше та тим, що приїхали недавно.

— **Вовки.** Коло Чорнокінець великих в густиньскім повіті появили ся в великім числі вовки.

Оповідки.

— **Дальший репертуар руского театру в Коломиї.** (Сяля Каси шадничої. Початок 7½ вечером. Білети продає „Народна Торговля“ а від год. 5. вечером в день представлення каса театру).

В неділю дня 5. січня 1908 „Хата за селом“ образ з життя циганів зі співами і танцями в 5 діях, перероблений після повісти І. О. Крашевского.

Ві вторник 7. с. м. „Ревізор з Петербурга“, славновісна комедія в 5 діях М. Гоголя.

В середу 8. с. м. другий раз „Фавст“ опера в 6 відслонах К. Гунода. Гостинний вступ п. А. Гаска.

В четвер 9. с. м. „Житейске море“ (продовжене „Суєти“) комедія в 4 діях Карпенка Карого.

В суботу 11. с. м. „Cavalleria rusticana“ опера Масканього.

— **3 перемискої єпархії.** Загальні збори членів Товариства ім. св. Ап. Петра для запомаги убогим церкв перемискої єпархії відбудуть ся дня 24. в. ст. січня 1908. р. в Перемішлях в рефектарі духовної семінарії з отсим порядком дневним: 1) о год. 8. св. Літургія за всіх померших членів; 2) о год. 10. отворене зборів і вибір президії зборів; 3) звіти: а) секретаря, б) касиера, в) комісії контрольної; 4) уділене уступаючому виділові абсолюторії;

б) вибір нового виділу; 6) внесення виділу, що би зібрану суму 4,033 К 87 с ухвалити до роздана на запомаги убогим церкв; 7) внесення членів. — За виділ: о. Мриць, предсідатель, о. Василькевич, секретар.

— **3 Тернополя.** Тов-о робітників „Воля“ в Тернополі устроєє в неділю дня 12. с. м. аматорске представленє „Кари совісти“, драми в 5 діях Гр. Цеглинського, в салі „Міщанського Брацтва“. Початок о 8. год. вечером.

— **3 Жидачева.** Заг. збори окружного виділу учительської „Взаїмної помоци“ відбудуть ся дня 5. січня о год. 11. перед полуднем.

— **Із Самбора.** Іспитова комісія для учителів народних шкіл в Самборі подає до відомости, що поданя о позволенє здаваня кваліфікаційного іспиту в лютовім речинці 1908. р. належить вносити до дирекції комісії через свою окружну раду шкільну до кінця січня 1908.

Посмертні оповістки.

— **Микола Стефанович,** емерит. народний учитель, упокоїв ся в Стрию дня 31. грудня в 71. р. житя. В. с. п.!

— **Юлія Гнатишан,** учителька і донька пароха в Криниць, упокоїла ся у Львові дня 23. грудня в 27. р. житя. В. і. п.!

Телеграми

з дня 4. січня.

Відень. Державна рада має зібрати ся аж 17. марца.

Льондон. На біржі кружляють неспокойні вісти про недалекий вибух війни між Звдин. Державами півн. Америки а Японією.

Петербург. Державна рада затвердила вчера ухвалу в справі признаня кредиту 15 міл. рублів на запомаги для околиць, навіщених голодом.

Чернівці. Краввий виділ звернув ся до правительства з просьбою о скликанє сойму на лютий в ціля переведеня виборчої реформи до сойму.

Вігоста до милосердних сердець.

Круглі сироти в числі девяти душ по офіціалі судовім, Русині, пригадують ся перед Святими Різдяними і Новим Роком ляскавий памяти ВП. Земляків і просять о рписилку на руки Адміністрації „Руслана“ підмоги на закупно топлива та найпотрібніших средств поживи.

НАРОДНА ГОСТИНИЦЯ

Готел., реставрація і каварья — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 3. січня с. р.: Березяк Давило, Кортеличі; Володимир Граб, Підгайці; о. Евген Свистун, Болшовець; о. Іван Коцюба, Тисьменця; Стефан Кербер, Відень; Василь Ярмолюк, Заліска Воля; о. Михайло Телен, Рогізно; Григорий Гуменюк, Тернопіль.

„Псалтиря розширена“

в дуєі християньскої молитви і пр. для ужитку церков. і молитвенного, поручена всіми трома Ординариятами. — В оправи 4 кор., брошурована 3 кор. 50 ест. Висилає за попереднім присланєм гроший, або посліплатою: А. Слюсарчук, парох Рунгури, п. Печеніжин.

**Поручає ся дешеє і совісне
Артистично ритівниче заведеє
А. ЗІГМАНА**

— у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. —
Робітня металевих і кавчукових печаток.

Монограми, герби і всякі гравури — вівіски ритовані і лянні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (3—?)

Colosseum

В пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма.

від 1. до 15. січня 1908.

Щоденно о год. 8. вечер представленє. В неділі і сьвята 2 представленя о 4. год. пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

**Каварья і реставрація
ріг Косцюшка і Сикстускої Львів.**

Щоденно подвійний концерт військової музики і віденьского квартету Шрамлів. — Страви виключно на десеровім маслі. Вступ вільний.

О численні відвідини просять
Франц і Вольман.

5—10)

1. **Домашний адвокат,** вичерпуючий збірник взорів і примірів, спорних письм, що відносять ся до цивільного закона, цивільної процедури і ординації екекуційної разом з ореченями найвисшого трибуналу при кождім взорі поміченими. 4 К 50 с.

2. **Правничий поради́ник** в справах адміністраційних, автономічних, цивільних, карних і скарбових з комплетним збірником взорів, примірів, подань, жалоб, протестів, рекурсів і документів ітд. ітд., разом з юдикатурою найвисших властей з додатком тариф адміністраційних, судових і скарбових у виді лексикона. 10 К 60 с.

3. **Право громадске для всіх сільских і міських громад галицих.** (Окрема відбитка з „Поради́ника правничого“). 2 К 50 с.

4. **Приписи податковї і промислові.** (Окрема відбитка). 1 К.

5. **Приписи до виясненя права пропінанції** обовязуючі по упливі 1910 року. 1 К 10 с.

6. **Збірник приписів, розпорядків і оречень найвисших адмін. властей про право пропінанції (pro і contra), гуртовні торгові пропін. напиками, та виробі і дрібну продажу солдженних нажитків, пива загран., вина і денатур. спиритусу ітд.** — та приписи що до громадс. олат і народного поступованя, як також що до їх взновленя. 2 К 10 с.

Замовляючи ті книжки належить надіслати поштовим переказом означену належність під адресою: С. Вайншток, Львів, Різниця 5. (9—10)

Контора виміни

п. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

купув і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшій курсі деннім не числячи ніякої провізії.